

XVII. L E V É L.

*Költ Komáromban, Pünköst Havának
29. Napján.*

Dodd Anglus Prédikátornak fel-akasztatásának rövid elő-adása.

Születtetett Dodd Vilhelm 1729 - ben Lincoln Grófságban. Már ifjú korában nagy hírt szerzett magának sok szép munkái által, mellyek többekre mennek tíz nagy köteteknél. Sok szép dolgokat állított-fel az emberi Nemzetiségnek boldogítására. Ő állította-fel azt a Társaságot, melly az Adóságért tömlötözbe vettettetett Személyeket kiszabadította, kivált ha az időnek mostohaasága 's a' szerentsétlenség okozta adóságokat. Csak hamar hogy Ámsterdámban a' leg-első Társaság fel-állított a' vízbe-fúltnak embereknek szabadításokra 's fel-élesztésekre: Dodd is nem nyugodott mind addig, míg illyet is nem állított-fel Angliában. Mikor ennek a' Társaságnak költsége és segítségé által kevés idő alatt majd húsz emberek, a' kikhez már semmi reményfég nem volt, meg elevenítetttek, egy innep napon ezeket a' papoló-szék elébe állította, 's olly hathatósan prédikáltt

az emberi szeretetnek ezen betses munkájáról, hogy minden hallgatói sírásra fakadtak. Mind ezek által annyira ment Dodd, hogy a' Királynak Káplánjává lett, és bizonyosan még Püspökséget érhetett volna. — Chesterfield Gróf, a' Squiri Püspöknek tanátszlá-fára, az ő gond-vifelérére bízta a' maga fi-jának 's örökösének neveltetését. — De ez az ember, a' ki illy tiszteletes vólt, nagy tudományja, emberfége, felebaráti szerete-te, 's buzgóága által, az emberi gyarlóság-nak egy örökké emlékezetes példájává lett. Az ő romlásának 's gyáfzos esetének fő oka vólt a' nagyra vágyás, melyet nem tudott magában zabolázni, 's a' maga rangja felett való pompázás, melly néki fok írgyeket 's ellenfégeket tsinált. Nehezen várta, míg a' szerentse fel-keresi őtet, hanem erőszakosan akarta azt arra kényszeríteni, hogy őtet men-nél elébb emelje-fel. 1774-ben pénzen meg-vette a' Szent Györgyi gazdag Rectorfágot: mellyért a' Király úgy meg-neheztelt reá, hogy nevét a' Káplánok' Laistromjokból ki-törlötte. Nevelte az ő költségét az is, hogy Feleségével egygyütt úta-zvan Frantzia Országban, olyan nagy pompával járt, hogy akármellyik Püspökhöz is oda illett volna. Félvén azért, hogy fok adófságaiért meg-ne szoríttasék, 's az által a' Püspökségtől, mellyhez még akkor is reményfége vólt, el

ne

ne esen, a' szükségnek szava el-hallgattatta benne a' betsületet és a' lelki esméretet; hihető, hogy ilyen ki-fogással, hogy az igazfágtalanlágot egy nap ki-pótolja. — Az Ifjú Gróf Chesterfieldnek, a' ki hajdan tanítványa volt, keze-írását követvén, négy ezer két száz Sterlinget (minden Sterling kilentz Rh. forint) kért Manlytól, az öreg Grófnak *Banquierjétől*, vagy Kints-tartójától, a' ki azt egyszeriben a' Levél' mutatónak ki is fizette. De minthogy egy kis motsok esett az írásban, mellyet okozott hihető a' Dodd kezének erre az igazfágtalanlággra lett meg-refzketése; Manly az Ifjú Grófhhoz ment, 's tisztábban írt kéz-írást kívánt tőle. Az Ifjú Gróf el-hült rajta, és azt maga keze-írásának nem esmérte. Manly Úr ment egyenesen az Öreg Grófhhoz, 's azután, minthogy másra gyanakodni nem lehetett, Doddhoz. Ez egyszeribe el-pirúlt, a' pénzt, melly még minden híjja nélkül volt, vissza-adta: de minthogy a' tsalárdfágban és bűnben gyakorlatlan volt, a' kéz-írását vissza nem kérte, holott ha ezt vissza kérte volna, úgy semmit sem lehetett volna elle-ne bizonyítani. Ezen keze-írásánál fogva törvénybe tztitáltatott, 's halálra ítéltetett. De egyszer'smind a' Bírák ajánlották őtet a' Királynak kegyelmességébe, 's mindenek azt reményltek, hogy a' Király a' halál alól fel-fogja szabadítani. A' Dodd számos barátjai

mindent el-követtek e' végre. Az Újfé-
 írók minden nap valamely nevezetes dol-
 got említettek Doddról, vagy pedig vala-
 mellyik munkájának egy vagy másik szép
 darabját írták-ki, hogy a' Királyi-udvart 's
 az egész Közönféget eránta való könyörüle-
 tefségre 's szánakozásra indíthassák. A' Lon-
 doni lakofok egy esedező Instántziát adtak-
 bé érte a' Királynak, mellynek huszon-há-
 rom ezer személyek írták alája neveket,
 kik mindnyájan házas gazdák vóltak Lon-
 donban. Az Instántzia íratott Pergamen-
 re, 's hossza vólt tizen-kilentz Ánglus fing,
 úgy hogy a' ki vitte izzadt alatta. Maga
 Dodd is különösen esedezett a' Királynak
 egy Levelében; mellyet e' szókkal rekesz-
 tett-bé: „ Azok közzül a' napok közzül,
 „ mellyeket Felfégednek szánakozó kegyel-
 „ meisége nékem fog-ajándékozni, soha
 „ egyet sem erefztek-el buzgó foházkodás
 „ nélkül, hogy Felféged a' maga szerentsés,
 „ és ditsőféggel meg-koronáztatott életét el-
 „ végezvén, az Ítéletnek napján azok kö-
 „ zött állhasson, a' kik itt irgalmasságot fog-
 „ nak találni. „ Ezen kívül írt Dodd egy
 írialmas levelet Lord Mannsfieldhez is, mel-
 lyel ötet könyörületefségre indítani igyekez-
 te. A' Levél e' vólt: „ Uram! kevés na-
 „ pok múlva végképpen el-válik forsa én
 „ bennem, egy leg-nyomorúltabb 's leg-
 „ bol-

„ bódogtalanabb teremtésnek. Tudva van
 „ mindenek előtt, melly fokot tehet Nagy-
 „ fágodnak tsak egy szava is az én síral-
 „ mas ügyemben. Gyalázatos halált szen-
 „ vedjek é, vagy életemnek fogytát szám-
 „ kivetésben töltssem; nagy részént Nagyfá-
 „ godnak akarattján áll az. Ne vessze-meg
 „ kérem Nagyfagod alázatos könyörgésem',
 „ mellyet téztek az igazfágnak élése. —
 „ Meg-esmérem Uram! az én bünömnek ú-
 „ tálatos vóltát; meg-esmérem az engem'
 „ halálra kárhoztató sententziának igazfagát:
 „ de még is reménylem, hogy ha egy fe-
 „ lől kárhoztatják bennem a' rosszat, meg-
 „ emlékeznek más felől arról is, a' mi jó
 „ vólt bennem. Talán az igazfágnak mérő
 „ fontjába téztek azt is, hogy az én tsalá-
 „ som által meg-botránkozottatott emberi
 „ Társfág, nem keveset épült hajdan az
 „ én munkáim által, mellyeknek tzeljok vólt
 „ az én Felebarátimnak bódogítatók. Bá-
 „ nom és szégyenlem, hogy e' bünbe estem:
 „ tsak egyedül az életért esedezem, még
 „ pedig azért az életért, mellyet én kétség nél-
 „ kül ezután szegényfégyben és gyalázatban
 „ fogok tölteni. Ne vonja-meg Nagyfagod
 „ a' maga szánakozását egy olyan ember-
 „ től, a' ki noha már mindenétől meg-fosz-
 „ tatott, s szégyennel meg-béllyegeztetett,
 „ de még is részketve néz az örökkévalóság-

„nak mélyfégébe. Engedje-meg Nagyfá-
 „god, hadd élhessen én, hogy az én nyo-
 „morúfágos és gyalázatos életem legyen ta-
 „nító példájok mindeneknek, hogy a' té-
 „kozlástól, pompázástól, 's nagyra vágyás-
 „tól őrizkedjenek. — Engedje-meg Nagy-
 „fágod, hogy esedezzem még egyfzer az
 „én életemért, 's mikor látja Nagyfágod,
 „hogy e' borzasztó tömlötzből gyalázatos
 „ízüm-kivetésbe küldtettem, ne gondol-
 „kozzon úgy, mintha az én eddig való ke-
 „serüléseim által az igazfágnak elég nem
 „tétettetett volna. Nagyfágodnak alázatos
 „szolgája Dodd Wilhelm. „ — De mind-
 ezekkel is meg nem nyerhette Dodd és az ő
 számos baráti, hogy a' Király néki meg-ke-
 gyelmezett volna: mert az a' titkos tanáts-
 ban lehetetlennek ítéltetett. De még is,
 minthogy Dodd a' tömlötzben még Februá-
 riusban egy munkához kezdett, melly vi-
 lágozásra is jött illy tizim alatt. *Dodd el-
 mélkedései a' tömlötzben*; míg azt el nem
 végezte, addig az ő ki végeztetését a' Ki-
 rálynak különös kegyelmességéből hálasztot-
 ták. — Fel-akasztatott a' Törvény ízerént
 Juniusnak 28 dik napján 1777-ben, özve-
 gyen hagyván Madám Perkínst, a' kívül élt
 huszonhét esztendőig, 's testvér ötsét, a'
 kikért az akasztó-fánn is imádkozott,

Mint-

Mint hogy az ő számos baráti a' Királytól néki kegyelmet nem nyerhettek; arra határozták magokat, hogy mihelyt az akasztó-fáról le-véttetik, minden mesterfégeket meg-vefsék, hogy ötöt az életre vissza hozhassák. (a) Mihelyt az akasztó-fáhn a' kiszabott időt ki-állta Dodd, az ő Atyjafijai 's baráti a' nekik által adatott testet egy gyógyos kotsiba tévén, egy házhoz vitték, a' hol egy Doctor és Fertsel-kéfen várta azt. Ezek minden mesterfégeket meg-ve-tették, hogy a' testet meg-eleveníthessék, de semmi lélek nem találtatott benne. Barátjainak ezen szándékjokat tudta maga is e-

R 4

-lőre

J e g y z é s.

(a) Ez ugyan az Anglus törvény szerént haszontalan volna; mert ha fel-éledne is, újra fel-akasztának; minthogy a* törvény világosan mondja: *Fel-akasztva-tol míg meg-halsz, meg-halsz, meg-halsz.* 1775-ben egy Irlándust akasztottak-fel, 's az Angliai szokás szerént, mikor már holttnak lenni gondoltatott, az Atyjafijainak az el-temettetésre által adattatott. Ezek kezdtek éleztgetni, még pedig olly szerentséfen, hogy már az életnek némelly bizonyos jeleit mutatta. Ezt meg-hallván a' Bíró, hajdúkat küldött érte, kik újra meg-fogják: de az atyjafijai kotsira tették, 's töretlen úton vitték egy erdőn keresztül mind addig, míg sok dörgölések 's ápolgatások után tökéletesen fel-éledt, 's azután Frantzia Országba szerentséfen által küldötték.

lőre Dodd, azért is arra kérte az embert (b) a' ki őtet fel-akasztotta, hogy meg ne engedje, hogy valaki őtet lábánál fogva húzza. T. i. szokásban van Angliában, hogy a' fel-akasztatott embernek leg-jobb barátjai 's atyjafijai az ő lábait meg-ragadják, 's erősen húzzák, hogy annal hamarabb meghaljon, és az ő kínjai rövidíttesenek. — E' képpen halt-meg ez a' nagy tudományú, 's igen hasznos életű ember, az Angliai törvé-

vé-

J e g y z é s.

(b) Angliában nintsenek rend-szerént való hohérok, hanem mikor valakit ki-kell végezni, mindenkor találkozik a' lakosok között elég, a' ki ezt jutalomért véghez viszi. Ha pedig senkit nem találna a' Bíró, akkor magának a' Scherifnek, vagy a' Vitzebírónak kell ezt a' tzeremóniát véghez vinni. Hűz esztendőktől fogva már kétszer esett-meg Londonban, hogy a' Scherif akasztotta-fel a' gonosztévőt: de az szintügy nom szolgált neki kifsebségére; valamint a' Fertselnek az, ha a' fenétől eméztetett tagot el-metszi, hogy a' többeket épfézben megtartsa. — Ez a' Philosophus Nemzet azt tartja, hogy a' hóhérfág szint olyan tisztetéses, mint a' katonaság; mert az első csak azt öli-meg a'kit a' törvény kárhoytat, e' pedig azt, a' kit erővel vittek katonának, a' ki kéntelen megy a' hartzra, és a' kinek halála által gyakran az ő özvegye és árvái éhel-halásra juttattatnak.

vényeknek keményfégek szerént, a' ki ezen
első tselekedetéért minden más Országban
kegyelmet talált volna.

A' Találós Mese volt *Halál*, a' Rejtett
Szó *Bíbor*, mellyből ki-telik *bor*.

Találós Mese.

Két Ifjak régenten együtt ballagának,
Mind ketten zsebjekbe kik tojást rakának.
Mikor már az úton ilyenképpen mentek,
Egymás között ezek ekképp' beszéllgettek.
Az én Tojásimhoz a' tiedből tégyünk
Eggyet, így szól egykik, 's olztán együtt
légyünk.

Szöll a másik, mondván: inkább a' tiedből
Te adj nekem egytet, és így az enyimből
Lesz' két annyi tojás, mint a' te zsebedben;
Bár próbáld és fontold jól meg az elmédben.
Mind egykik mind másik mennyi tojásokat
Vitt magával? mond meg így ígérek fokot.

* * *

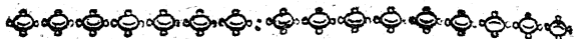
Eggy Lustrumban mennyi esztendőt szám-
lálunk,

Az elfönél annyi fok tojást találunk.
Máskik a' bújdosó tsillagoknak számát
Tartja, 's ahoz szabja tojása' foklágát.

H. F. Á. P. P.

Rej-

Rejtett Szó.

Gyakran az el-fáradt édes nyúgodalmat

Lel nálam, de gazdám vészia' jutalmat,
Fosztod két elfötöl hat ízű testemet!

Kiki tsak azt hányja: szomorú estemet
Okoztad mérges szép. 'S még is kedveséget
Keres bennem. Róma minden Püspökléget
Így tzímez. Ha kúltstot találsz e' kis zárra;
Eggy pár légyen érte fáradfágod árra.

H. I. Pozsoni Szemináriumból.

A Felebarát vagy az ember szerető. Gel-
lértből.

Oh melly bóldog az olly ember, a' ki kö-
telefségét

Tudja, 's abban szeretetből óhajtja érni
végét ;

Ki bár hittel, hogy majd szógál, még fen-
kit sem kínála :

Hit, Fogadás, Kötelefség, az egyenes szív
nála.

Másnak bóldog szerentséje, ennek kis menny-
Országá ;

Infégemet, mint magáét, ollyba tartja jó-
fága ;

Ez fő tárgya, a' melly szívét függve tartja,
gondjának ,

Hogy

Hogy mindennek híven éljen, mint tulaj-
don magának.

Tsendefséged' Bóldogfágod' ha történt vened
tőle,

Azt nem könnyüdnek özöné-fatsará-ki belőle
Látja hogy azt meg-érdemled, látja jól te-
het véled,

Sőt általa többeket is bíríz, mint a' mi-
képp' véled.

Bóldoggá nem azért téfzen, hogy azért légy
szolgája,

Vagy hogy Lelked-esméretét vefsed néki
alája;

Nem azért emlékez rólad, hogy örökké
rabja légy,

'S a' mint ő ért, és hííz, te is úgy érts, híídj
's vallást úgy tégy.

Szíve nem tsak azért feígít, hogy az rajtad
meg-efett:

Belföképpen minden szükfég előtte kínos
efet.

Sokkal inkább azért veled Jóvóltát nem kí-
vánja

Közleni, hogy a' mit egyszer tett, százszor
is fel hányja,

Öregbíti kegyefsége, 's védelmedre kéz
karja

Bóldogfágod'; de híírelni azt imígy nem
akarja:

„ Ezt

„ Ezt a' porból e' szerentsés póltzra im én
 ültetem,
 „ Tsak azt mondám: Légyen naggyá! 's e'
 szóval naggyá tettem.
 Oh nem! Ha a' Felebarát javadat munkál-
 kodja,
 El-hidd, a' világnak soha azt tudtára nem
 adja;
 Sőt arra kér magadat is, hogy hallgass jóté-
 téről;
 Az Isten, 's tulajdon szíve, leg-kedvesb
 tanúk erről,
 Sem kevélyfég, sem nyereség nem kíztik őt
 a' jóra;
 Az okofság, 's a' természet elég ferkentő
 óra;
 Hír vagy jutalom nélkül is, szükféged kéz
 ösztöne,
 Emberi szeretetének, hogy folyjon rád ö-
 zöne,
 Soha nem erőtlen hozzád fegedelme; El-
 méje,
 Tekintete, Barátsága, Rangja, és sze-
 rentséje,
 Bóldogfágod' eszközei; és ha tselekedettel
 Nem szolgálhat, szolgál Tanáts' és hív
 igyekezettel.
 Oh! úgy mond önnön magában, a' Men-
 nyeknek jóvólta,
 Ja-

Javam' 's Eröm' okofsággal 's akarattal
meg.tóldta;

Ez utólsók arra valók, hogy ha amaz el-
főkkel

Bírok, azokat közöljem híven minden é-
lőkkel.

Arra való é e' bőv kints, hogy a' mojak
prédája

Légyen, 's életem' juttassa gyötrelmeknek
alája?

Arra é, hogy vélek együtt a' bolondok'
módjára,

Okofságom', kedvem', szívem', 's lelkem
verjem vas'zárta?

Ha kintsemet, Úra lévén, tsak öröznöm
kellene

Bús gondok közt, Bóldogfágom melly
nagy gyötrellem lenne!

Hát tsak azért szállottam é Atyáim' örökjébe,
Hogy gazdagbban szálljak, mint ōk, ko-
porfóm' üregébe?

Ez é a' gazdagfág' hafzna, hogy fösvényfég-
be essem;

'S a' bővfégben, a' mit egyem, éhel hal-
va kerésem?

Átkozott az a' Bóldogfág, 's tartom én azt
nagy terhnek;

És a' ki tőlem el-lopja emberféges em-
bernek.

A' ki két kézi munkával nagy nehezen élődik,
'S

'S e' felett barna kenyeren izzadtfággal
tengődik,

De forrával meg-elégzik, bár utólsó falatja
Légyen; nagy bóldogfágomnál bóldogb
bal állapotja.

Látom ugyan miként bánik *Gargil* gaz-
dag Javával;

Gözől ebédlő szobája, fok étke' párájával;
Az asztali pompájának külömbféle fokfága
Tanítja, hogy nem hafztalan szálltt rá Aty-
ja Jószága.

Igaz az, hogy *Gargil* jól él, mert éjj-fél-
kor jöjj is bár,

Soha sem léssz kéfő vendég, a' szakáttsa
kélzen vár.

E' jó barátfágos gazda tsak nem töm az ét-
kekkel,

Hogy förölszön jó borában, jön reád fel-
legekkel;

Bár meg-igyad az efzedet, azt szemedre
nem veti;

Tántorogsz? tsak tántorogj jól, mert *Gar-
gil* azt szereti;

Más nap nevet, midön bódúlt homlokod'
tapogatos,

'S kegyelméből betegedve údad' tovább
folytatod.

Így él *Gargil* Javaival; 's ez vesztegető
mívnek

Foly-

Folyttát, magatzimeréül tartja egy ne-
mes szívnek;

'S azt véli hogy okofan él; és ekkép' mind
addig úsz,

Míg Kástélyja a' költsönért mások' kezébe
nem tsúfz.

Óh! — így szól a' Felebarát — *Szuffén*
tsak hadd építsen!

Ofzlopokat még élteben nevének hadd
kélzítsen!

Mit használ mást e' pompás fal? hanem hogy
valahára

Sok unokát viz a' hívfág' veszedelmes
útjára.

Egész erdőket bár le-vágj; fundálj gazdag
kerteket;

Tsak a' pompára mivelted, nem haszonra
ezeket;

Rakd-meg bár kertet' 's házat ofzlop 's
kép remekkel,

A' formáló kéz, és nem Te, hírefedik
ezekkel.

A' melly Jókat a' szerentse énnékem költsö-
nözött,

Külömben is tsinos szobám, azokkal nem
kendözött;

Magamnak 's egy barátomnak ad ez elég
tág helyet,

Örömmel is múltat benne, 's mást nem ke-
res e' helyett.

Ba.

Barátimnak 's vendégimnek a'z talom állván
készen,

Ha egy fogás étkem nékik, 's nékem jó
ízű lészén,

Mért kellene erdön, mezön, 's tengeren
járnom kelnem,

'S azoknak ritkafágival a'z talomat terhel-
nem?

Ha egy okos barátomnak bõlts beszédje
mellettem

Kevés étkezet meg-fõzza, én már eleget
ettem ;

'S nem tserélnék azzal, kinek száz féle is
vitetik

Elébe, 's panaszolkodik még is hogy nem
ehetik.

A' világnak elég jufsa van Javam' bírá-
fára,

A' mire szükfégem nintsen, áll kéz szol-
gálatjára.

Úgy tartom, a' földi Jókat, hogy hasznára
mindennek

Teremté az Úr, kik vagynak 's valaha
lejéndenek.

(A' többi következik)